

IDENTITETSKA POLITIKA PROTIV MATERIJALNE STVARNOSTI: POLITIKA TUMAČENJA REZULTATA POPIISA STANOVNIŠTVA 2021. U HRVATSKOJ

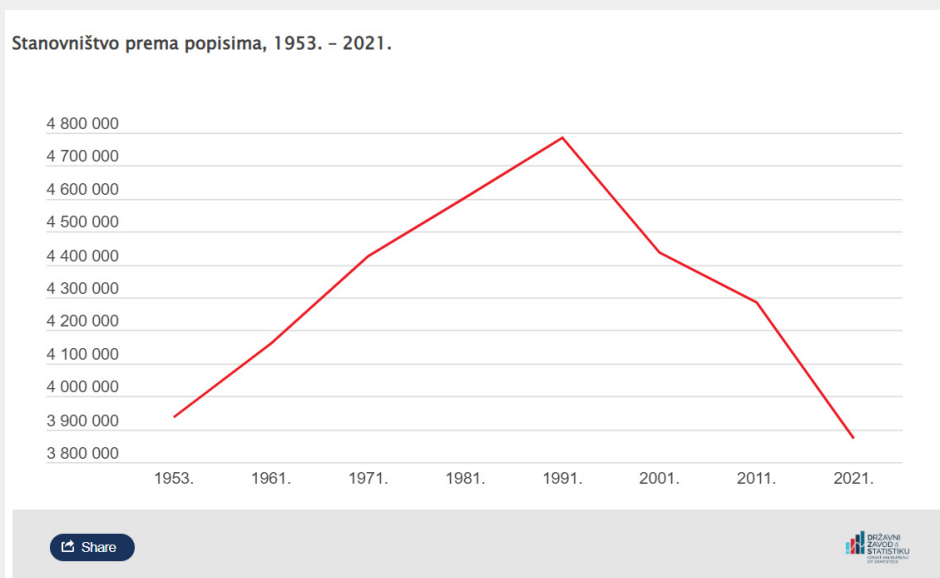
Nikica Kolar

Sažetak

Rezultati Popisa stanovništva 2021. iznenadili su javnost više nego što se to očekivalo. Pored podataka o značajno nižem ukupnom broju stanovnika od prethodnog popisa, Popis 2021. je utvrdio i brojne druge negativne demografske promjene, pa tako i mnogo manji udio pripadnika srpske nacionalne manjine u Vukovaru te pripadnika katoličke vjeroispovijesti u općoj populaciji, što je izazvalo tendencioznu konsternaciju među određenim političkim akterima i društvenim skupinama. Političke stranke i pojedinci nacionalno-identitetskih političkih opcija te mediji i predstavnici Katoličke crkve pokušavali su radi svojih partikularnih interesa što više naglasiti identitetske promjene u etno-kulturnom profilu hrvatskog društva koje je Popis stanovništva 2021. detektirao. Na koncu, rezultati Popisa 2021. pokazuju mnogo važnije demografske promjene u hrvatskom društvu od identitetskih mijena, čije posljedice cjelokupno hrvatsko društvo mnogo drastičnije proživljava i proživjet će, od pitanja ima li pripadnika srpske nacionalne manjine u Vukovaru dovoljno za uvođenje jezične i pismene ravnopravnosti za srpsku nacionalnu manjinu u gradu te ima li općenito katolika više ili manje od 80%.

(Ne)očekivani rezultati Popisa stanovništva 2021.

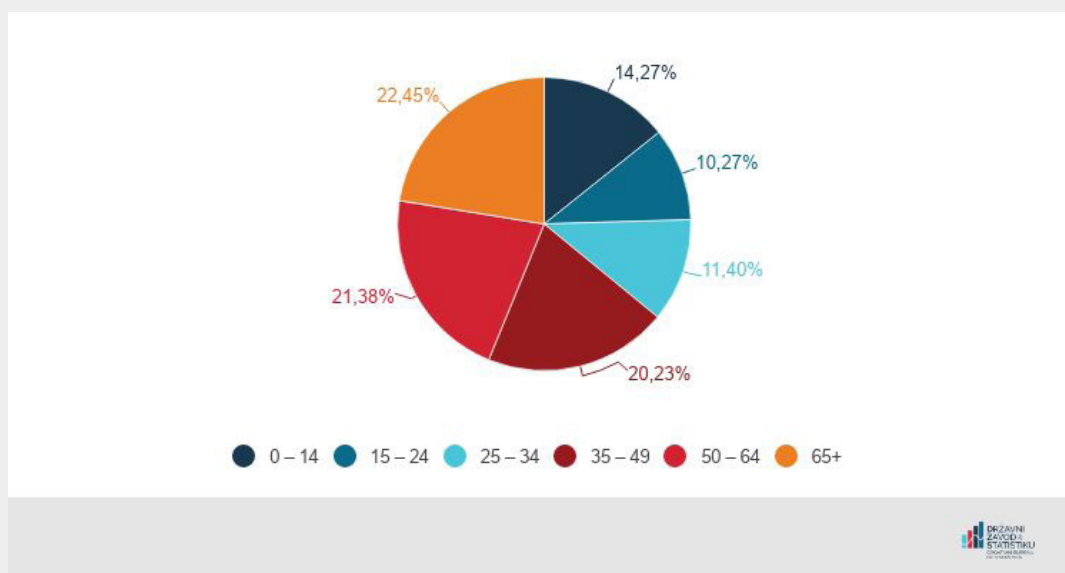
U jesen 2021. proveden je popis stanovništva na teritoriju Republike Hrvatske. Provedba popisa stanovništva za 2021. godinu imala je pojedinih metodoloških inovacija naspram prethodnog popisa stanovništva za 2011., poput mogućnosti samopopisivanja ljudi putem elektroničkog sustava e-Građani u prvoj fazi popisivanja te promjenau samom popisu pitanja. Na primjer, u Popisu su dva pitanja o vjeroispovijesti umjesto jednog. Ispitanike se u prvom pitanju ispituje koje su vjere, a zatim u drugome o pripadanju određenoj vjerskoj zajednici, što je zbunilo nemali broj ljudi (Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 2022; N1 Hrvatska, 2022). Budući da su se od prethodnog popisa stanovništva 2011. dogodili brojni značajni politički i društveni procesi u Hrvatskoj i u svijetu, poput europske dužničke krize 2009.-2014., recesije (koja je za Hrvatsku trajala iznadprosječno dugo), članstva Hrvatske u Europskoj uniji 2013., velikog iseljavanja radne snage iz Hrvatske te pandemije COVID-19 2020., s neizvjesnošću su se iščekivali rezultati popisa stanovništva 2021. (Čirjak, 2021) Neposredno prije objave rezultata Popisa, u javnoj sferi panično je kružilo pitanje na koje su svi unaprijed znali odgovor: Ima li u Hrvatskoj manje od 4 milijuna stanovnika? (Večernji.hr, 2021) Popis stanovništva 2021. ne samo da je potvrdio taj izniman pad broja stanovnika, nego je pokazao da je taj pad mnogo veći negoli se procjenjivalo: na teritoriju Republike Hrvatske u 2021. godini službeno živi 3.871.833 stanovnika, što je u odnosu na prethodni popis iz 2011. godine 9,6% manje stanovnika, konkretno, u Hrvatskoj službeno živi 413.056 manje stanovnika negoli 2011. godine (Poslovni.hr/Hina, 2022).

Slika 1. Stanovništvo prema popisima, 1953. - 2021.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (DZS), 2022.

Međutim, uzme li se u obzir da su mnogi mogli samostalno unijeti podatke u sustav e-Građani putem opcije samopopisivanja, vrlo je vjerojatno da je broj stanovnika još manji. Zbog toga što je metodologija upisa podataka prepuštena pukoj dobroj volji osoba koje unose podatke za sebe i svoje ukućane, korisnici sustava e-Građani mogli su na Popis unijeti netočne podatke o tome tko živi u kojem kućanstvu i popisati i one koji uopće ne stanuju na toj adresi ni u Republici Hrvatskoj. Stoga, moramo sa skepsom uzeti ukupan broj stanovnika. S druge strane, rezultati popisa stanovništva su istog trena razotkrili dvije nelogičnosti u rezultatima koji se odnose na populaciju. Naime, kad se uspoređi rezultat popisa stanovništva s registrom zdravstvenih osiguranika Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO), Hrvatska u sustavu HZZO-a ima 209 tisuća više zdravstvenih osiguranika negoli stanovnika. U prijevodu, to znači da brojni prijavljeni osiguranici zapravo žive u inozemstvu i time ekonomski doprinose drugim državama, ali koriste prava hrvatskog zdravstvenog osiguranja (ibid.). Također, rezultat popisa stanovništva je pokazao ogromnu diskrepanciju između službenog ukupnog broja stanovnika i registriranog broja birača u Hrvatskoj. Uspoređujući ukupan broj stanovnika s brojem registriranih birača s prebivalištem u Hrvatskoj (3.690.623), izgleda da u Hrvatskoj živi samo oko 180 tisuća maloljetnih osoba. Podaci Popisa 2021. pokazuju da u Hrvatskoj živi više od 700.000 maloljetnih osoba, stoga ovi podaci dokazuju da u službenom registru birača postoji ogroman broj fiktivnih, nepostojećih birača u Hrvatskoj (ibid.).

Slika 2. Dobna struktura stanovništva, Popis 2021.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 2022.

Medijsko-politička reakcija na objavljene rezultate Popisa stanovništva 2021.

Prvi javno objavljeni rezultati bili su opći podaci o ukupnom broju popisanih osoba, stanova i kućanstva u Republici Hrvatskoj općenito i prema teritorijalnom ustroju (općine, gradovi, županije i posebno gradske četvrti Grada Zagreba) te podaci o ukupnom broju stanovništva prema starosti i spolu na razini države i županija. Državni zavod za statistiku (DZS) objavio je prve rezultate 15. siječnja 2022. i ti su podaci pobudili interes javnosti za raspravu o posljedicama procesa akutne depopulacije (A.T., 2022). Oporbeni politički akteri, prije svega predstavnici političkih stranaka, pokušali su, služeći se tim prvim objavljenim podacima, alarmirati javnost ustvrdivši kako Vlada Republike Hrvatske, pod vodstvom HDZ-a i premijera Andreja Plenkovića, ne provodi odgovarajuće ekonomske politike koje idu u smjeru demografske revitalizacije Hrvatske i zaustavljanja odlaska radne snage u inozemstvo (I.Ba./Hina, 2022.).

Međutim, u kontekstu pandemije i agresije Rusije na Ukrajinu, vladajućima je uspjelo fokus javnosti privremeno preusmjeriti s domaće demografske katastrofe na sigurnosne probleme uzrokovane pandemijom i novim velikim ratom u Europi. Hrvatski mediji, dominantno vođeni tržišnom logikom, tada su *pratili* interes javnosti kako bi postigli što veći *reach* za što više klikova i gledanosti, umjesto da *nametnu* teme koje bi trebale zainteresirati javnost. U takvom kontekstu, teme od neposredne važnosti za hrvatsko društvo, kao što su dugotrajne negativne posljedice promjena demografske strukture Hrvatske, koje je razotkrio Popis 2021., ili pak disfunkcionalni socijalni status izbjeglica, nisu dobile ni približno adekvatnu medijsku reprezentaciju sukladnu njihovoj relevantnosti za opći interes.

U rujnu 2022., gotovo godinu dana nakon same provedbe popisa, Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2022) objavio je konačne rezultate Popisa stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. (uz koje je objavio i podatke o etno-kulturnom profilu hrvatskog društva, što je iznenadilo javno mnijenje. Iako su konačni rezultati Popisa potvrdili već zabilježenu akutnu depopulaciju po svim razinama u društvu, mediji i pojedini politički akteri (konzervativne političke stranke, zastupnici srpske nacionalne manjine te Katolička crkva) odmah su istaknuli dva identitetska podatka iz Popisa 2021. kao podatke od presudne važnosti za *politički* život Hrvatske. U prvom redu, konačni rezultati Popisa stanovništva 2021. utvrdili su da Vukovar, simboličan grad za opstojnost dominantnog narativa o nacionalnom identitetu, ima manje od 33% pripadnika srpske nacionalne

manjine. Pravno-politički prevedeno, to znači da se srpska nacionalna manjina u Vukovaru više ne može pozivati na ustavno pravo nacionalne manjine na osiguravanje ravnopravne uporabe jezika i pisma nacionalne manjine na području jedinice lokalne samouprave gdje živi ta nacionalna manjina (Zečić, 2022). Drugi identitetski podatak s kojim su akteri uzburkali javnost jest značajan pad broja osoba koji se izjašnjavaju kao katolici (s 86% 2011. na 78% 2021.) (Šurina, 2022).

I jedan i drugi podatak su neusporedivo manje važni od akutne depopulacije Hrvatske na svim razinama, iako se dotiču određenih materijalnih interesa nekih društvenih skupina (srpska nacionalna manjina i katolička vjerska zajednica) i političkih aktera (nacionalno-identitetske političke stranke). Upravo zato što se dotiču materijalnih interesa određenih interesnih skupina, u medijskom su prostoru bile isticane te identitetske promjene u etno-kulturnom profilu hrvatskog društva. Partikularni interesi određenih političkih stranaka i krugova Katoličke crkve poslužili su pak interesu medijskih kuća za što veću moguću zaradu klikovima i čitanosti članaka. Zauzvrat, a radi privatne zarade, mediji su ideološki oblikovali (sveli) čitatelje na nacionalne i vjerske identitetske nazivnike u tumačenju Popisa 2021. Tako su istovremeno svi vodeći *mainstream* mediji u Hrvatskoj od svih objavljenih konačnih podataka Popisa stanovništva izdvojili i posebno naglasili podatke koji govore koliko ima pripadnika srpske nacionalne manjine u Vukovaru i/ ilikoliki je pad broja katolika u Hrvatskoj (primjerice: *Jutarnji list* (Špoljar i Turčin, 2022), *Večernji list* (Jurasić, 2022), *Tportal* (Petranović, 2022; Šurina, 202.), *24sata* (24sata; HINA, 2022; Šaponja, 2022), HRT (HRT/D.M., 2022), *RTL Danas* (RTL vijesti, 2022) *Dnevnik NovaTV* (A.Ž., 2022a; A.Ž., 2022b), *N1 Zagreb* (N1info, 2022), *Index* (Index vijesti, Hina, 2022), *Net.hr* (Javorović, 2022), *Slobodna Dalmacija* (Turčin, 2022).

Ozbiljnu analizu sociodemografskog stanja Hrvatske koje je Popis 2021. razotkrio, pojedine političke stranke, mediji i predstavnici Katoličke crkve sveli su na još jednu platformu za sukobljavanje različitih identitetskih politika. Partikularni interesi zamijenili su opći interes, a identitetski narativi materijalnu socijalnu stvarnost. O Vukovaru se više govorilo i pisalo koliko tamo živi pripadnika srpske nacionalne manjine, negoli o činjenici da se u Vukovaru 2021. u usporedbi s 2011. broj stanovnika smanjio za više od 16% (2011.: 27683 stanovnika; 2022.: 23175 stanovnika (MP, 2022.)).

Isto tako, detektirani nagli pad broja katolika u zemlji medijski prikazan je kao da je riječ o takvomodstupanju podataka od realnog stanja da se vjerodostojnost cijelog Popisa dovela u pitanje. Istina, dvostruko pitanje o vjeri i pripadnosti vjerskoj zajednici zbunio je nemali broj ljudi, pa su se

stotine tisuća ispitanika izjasnile kao kršćani i pripadnici katoličke zajednice, čime ih je sustav registrirao u kategoriju 'ostalih kršćana' i time nisu bili pribrojani katolicima.

STANOVNIŠTVO PREMA VJERI, POPISI 2001. – 2021.

	Popis 2001.		Popis 2011.		Popis 2021.	
	broj	%	broj	%	broj	%
Republika Hrvatska	4 437 460	100,00	4 284 889	100,00	3 871 833	100,00
Katolici	3 903 551	87,97	3 697 143	86,28	3 057 735	78,97
Pravoslavci	195 969	4,42	190 143	4,44	128 395	3,32
Protestanti	11 824	0,27	14 653	0,34	9 956	0,26
Ostali kršćani	10 569	0,24	12 961	0,30	186 960 ¹⁾	4,83
Muslimani	56 777	1,28	62 977	1,47	50 981	1,32
Židovi	495	0,01	536	0,01	573	0,01
Istočne religije	969	0,02	2 550	0,06	3 392	0,09
Ostale religije, pokreti i svjetonazori	524	0,01	2 555	0,06	37 066	0,96
Agnostici i skeptici	1 547	0,03	32 518	0,76	64 961	1,68
Nisu vjernici i ateisti	98 376	2,22	163 375	3,81	182 188	4,71
Ne izjašnjavaju se	130 985	2,95	93 018	2,17	66 581	1,72
Nepoznato	25 874	0,58	12 460	0,29	83 045	2,14

1) U Ostale kršćane uključeno je 96,47% osoba koje su se na pitanje o vjeri izjasnile kao kršćani, od čega se na pitanje o vjerskoj zajednici 87,20% izjasnilo da pripada Katoličkoj crkvi, njih 0,84% izjasnilo se da pripada Srpskoj pravoslavnoj crkvi u Hrvatskoj, dok se za ostale vjerske zajednice pojedinačno izjasnilo manje od 0,50%.

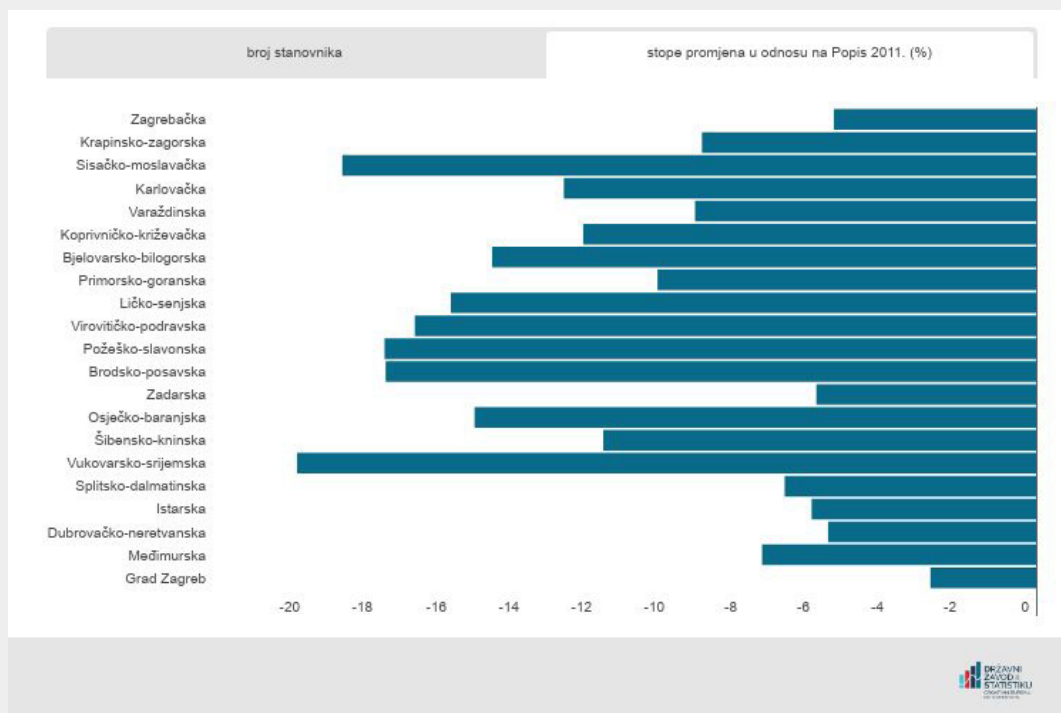
Slika 3. Stanovništvo prema vjeri, popisi 2001. – 2021.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 2022.

Međutim, i da nije došlo do pogreške u tumačenju pitanjâ, smanjenje broja vjernika dominantnih religija, pa tako i katolika, jest očigledan globalni modernizacijski trend koji je u skladu s promjenom tradicionalnog načina života u moderni i s prirodnom smjenom generacija (Boothetal., 2022).

Neumoljivost otkrivene socijalne realnosti

Dok razni tumači sukladno svojim interesima pokušavaju nametnuti identitetski narativ oko promjene nacionalnog i/ili vjerskog profila hrvatskog društva kao najvažniji aspekt rezultata Popisa stanovništva 2021., negativna sociodemografska kretanja hrvatskog društva ipak je nemoguće sakriti identitetskim politikama. Demografska kriza pogodila je sve dijelove Hrvatske i prodrla u sve pore hrvatskog društva. Popis 2021. pokazao je da sve županije imaju negativne stope u promjeni broja stanovnika u odnosu na Popis 2011.:

Slika 4. Stope promjena broja stanovnika prema županijama u odnosu na Popis 2011.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, 2022.

Uz akutnu depopulaciju, hrvatsko društvo rapidno stari. Prema Popisu 2011. indeks starosti je iznosio 115,7, a prema Popisu 2021. indeks starosti je porastao na 155,6, što znači da je omjer mladih i starih u društvu takav da na 100 mlađih osoba od 19 godina dolazi 155 starijih od 60 godina. Uz te podatke potrebno je dodati podatke o 9,6% manjem broju ukupnog stanovništva, da je ukupna stopa fertiliteta 1,48 (HZJZ, 2022.) te da je migracijski saldo i dalje visokog negativnog iznosa (-4512) (DZS, 2022b.). Svi ti sociodemografski pokazatelji pokazuju da Hrvatska ide u vrlo lošem smjeru, bez obzira koliko pripadnika srpske nacionalne manjine bilo u Vukovaru ili katolika u hrvatskom društvu općenito. Demografsko stanje u Hrvatskoj je neodrživo i to je jedini razuman zaključak koji možemo izvući i zapamtiti iz Popisa stanovništva 2021.

Izvori

24sata, Hina (2022) Stigli detaljni rezultati Popisa: Pao broj katolika, pogledajte koliko ljudi ima u vašem gradu. *24sata.hr*. 22. rujna. [Stigli detaljni rezultati Popisa: Pao broj katolika, pogledajte koliko ljudi ima u vašem gradu | 24sata](#) (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

A.T. (2022) Porazni rezultati: U Hrvatskoj danas živi 3,88 milijuna ljudi, u nekim županijama demografska katastrofa. *Dnevnik.hr*. 14. siječnja.

Porazni rezultati: U Hrvatskoj danas živi 3,88 milijuna ljudi, u nekim županijama demografska katastrofa (dnevnik.hr) (Pristupljeno: 5. prosinca 2022.)

A.Ž. (2022a) Katolika u Hrvatskoj ima sve manje, a raste broj ateista: Kako stoje ostale religije?. *Dnevnik.hr*. 22. rujna. [Katolika u Hrvatskoj ima sve manje, a raste broj ateista: Kako stoje ostale religije?](#) (dnevnik.hr) (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

A.Ž. (2022b) Smanjio se broj Srba u Hrvatskoj, u Vukovaru će ostati bez prava na ćirilicu. *Dnevnik.hr*. 22. rujna. [Smanjio se broj Srba u Hrvatskoj, u Vukovaru će ostati bez prava na ćirilicu](#) (dnevnik.hr) (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

Booth, Robert et al. (2022) England and Wales now minority Christian countries, census reveals. *Theguardian.com*. 29. studenog. [England and Wales now minority Christian countries, census reveals | Census | TheGuardian](#) (Pristupljeno: 5. prosinca 2022.)

Čirjak, Kristina (2021) Živi li u Hrvatskoj i dalje 87% katolika? Hoće li kampanja e-Srbin uroditi plodom? I ima li u zemlji više od 3,8 milijuna stanovnika?. *Danas.hr*. 1. rujna. Online: [Živi li u Hrvatskoj i dalje 87% katolika? Hoće li kampanja e-Srbin uroditi plodom? I ima li u zemlji više od 3,8 milijuna stanovnika?](#) (danas.hr) (Pristupljeno: 4. prosinca 2022.)

Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske (2022.) Objavljeni konačni rezultati Popisa 2021. *Gov.hr*. 22. rujna. [Državni zavod za statistiku - Objavljeni konačni rezultati Popisa 2021.](#) (gov.hr) (Pristupljeno: 5. prosinca 2022.)

DZS (2022a) Popis '21. *Popis2021.hr*. 7. listopada. [Državni zavod za statistiku - Popis '21](#) (popis2021.hr) (Pristupljeno: 3. prosinca 2022.)

DZS (2022b) Migracija stanovništva Republike Hrvatske u 2021. *Dzs.hr*. 22. srpnja. [STAN-2022-2-1 Migracija stanovništva Republike Hrvatske u 2021. | Državni zavod za statistiku](#) (dzs.hr) (Pristupljeno: 5. prosinca 2022.)

Hrvatski zavod za javno zdravstvo (2022.) *Prirodno kretanje u Hrvatskoj u 2021. godini*. Microsoft Word - BILTEN PRIRODNO KRETANJE 2021 RADNA++.doc (hzjz.hr) (Pristupljeno: 6. prosinca 2022.)

HRT/D.M. (2022) HRT: Rezultati Popisa stanovništva prema dobi, narodnosti i vjeri. *Hrt.hr*. 22. rujna. [HRT: Rezultati Popisa stanovništva prema dobi, narodnosti i vjeri](#) (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

I.Ba./Hina (2022) Grbin u Vukovaru: Postoji samo jedna ispravna demografska mjera, a to je voditi državu na ispravan način. *Tportal*.

hr. 15. siječnja. Grbin u Vukovaru: Postoji samo jedna ispravna demografska mjera, a to je voditi državu na ispravan način - tportal (Pristupljeno: 5. prosinca 2022.)

Index, HINA (202.) Jako pao broj katolika, manje je i pravoslavaca i muslimana. *Index.hr*. 22. rujna. Jako pao brojkatolika, manje je i pravoslavacaimuslimana. Brojateista se povećao - *Index.hr* (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

Javorović, Davor (2022) U Vukovaru manje od 30 posto Srba, po zakonu gube pravo na upotrebu jezika i pisma. *Net.hr*. 22. rujna. Online: U Vukovaru manje od 30 posto Srba, po zakonu gube pravo na upotrebu jezika i pisma (*net.hr*) (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

Jurasić, Dijana (2022) Pao je broj katolika, pravoslavaca i muslimana, a porastao broj ateista i agnostika. *Vecernji.hr*. 22. rujna. Pao je broj katolika, pravoslavaca i muslimana, a porastao broj ateista i agnostika - *Večernji.hr* (*vecernji.hr*) (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

Jurasić, Dijana (2022) Broj Srba u Vukovaru pao ispod 30 posto, izgubili pravo na ćirilicu. *Vecernji.hr*. 22. rujna. Broj Srba u Vukovaru pao ispod 30 posto, izgubili pravo na ćirilicu - *Večernji.hr* (*vecernji.hr*) (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

MP (2022) Broj Srba u Vukovaru pao ispod 30 posto, izgubili pravo na ćirilicu. *Direktno.hr*. 22. rujna. Broj Srba u Vukovaru pao ispod 30 posto, izgubili pravo na ćirilicu (*direktno.hr*) (Pristupljeno: 5. prosinca 2022.)

N1 Info (2022) U Vukovaru manje od 30 posto Srba, gube pravo na ćirilicu. *N1info.hr*. 22. rujna. U Vukovaru manje od 30 posto Srba, gube pravo na ćirilicu - N1 (*n1info.hr*) (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

N1 Hrvatska (2022) Demograf: U popisu stanovništva došlo je do zbrke zbog dva pitanja. *N1info.hr*. 28. rujna. Demograf: U popisu stanovništva došlo je do zbrke zbog dva pitanja - N1 (*n1info.hr*) (Pristupljeno: 3. prosinca 2022.)

Petranović, Damir (2022) Broj Srba u Vukovaru pao ispod 30 posto i što sad?: 'Vučić će na tome parazitirati, Penavi odgovara nastavak razdora, a pred Vladom je poseban izazov'. *Tportal.hr*. 22. rujna. Broj Srba u Vukovaru pao ispod 30 posto i što sad?: 'Vučić će na tome parazitirati, Penavi odgovara nastavak razdora, a pred Vladom je poseban izazov' - *tportal* (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

Poslovni.hr/Hina (2022) Popis otkrio veliki apsurd: Zdravstvenih osiguranika čak 209 tisuća više nego stanovnika. *Poslovni.hr*. 16. siječnja. Popis otkrio veliki apsurd: Zdravstvenih osiguranika čak 209 tisuća više nego stanovnika - *Poslovni dnevnik* (Pristupljeno: 4. prosinca 2022.)

RTL vijesti (2022) Objavljeni podaci popisa stanovništva: Pao broj katolika i Srba u Hrvatskoj, država ima 3,87 milijuna... [Danas.hr](#). 22. rujna. [Objavljeni podaci popisa stanovništva: Pao broj katolika i Srba u Hrvatskoj, država ima 3,87 milijuna... \(danas.hr\)](#) (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

Šaponja, Anamarija (2022) Jesu li podaci o popisu stanovništva kompromitirani? Upitni su podaci o vjeri i Srbima. [24sata.hr](#). 23. rujna. [Jesulipodaci o popisustanovništvakompromitirani? Upitni su podaci o vjeri i Srbima | 24sata](#) (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

Špoljar, Marko i Turčin, Kristina (2022) Broj Srba u Vukovaru pao ispod 30 posto, u Hrvatskoj nikad manje katolika!. [Jutarnji.hr](#). 22. rujna. [Jutarnji list - Broj Srba u Vukovaru pao ispod 30 posto, u Hrvatskoj nikad manje katolika!](#) (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

Šurina, Maja (2022) Popis stanovništva: U Hrvatskoj pao broj katolika, pogledajte koje je druge podatka otkrio konačan popis. [Tportal.hr](#). 22. rujna. [Popis stanovništva: U Hrvatskoj pao broj katolika, pogledajte koje je druge podatke otkrio konačan popis - tportal](#) (Pristupljeno: 5. prosinca 2022.)

Tomić, Ivana (2022) Jesu li podaci o popisu stanovništva kompromitirani?. [N1info.hr](#). 23. rujna. [Jesulipodaci o popisustanovništvakompromitirani? - N1 \(n1info.hr\)](#) (Pristupljeno: 27. siječnja 2023.)

Večernji.hr (2021) Već imamo manje od 4 milijuna stanovnika, izgubili smo gradove poput Splita i Varaždina. [Vecernji.hr](#). 31. ožujka. ['Već imamo manje od 4 milijuna stanovnika, izgubili smo gradove poput Splita i Varaždina' - Večernji.hr \(vecernji.hr\)](#) (Pristupljeno: 4. prosinca 2022.)

Zebić, Enis (2022) Srbi gube dvojezičnost u Vukovaru, jedan od rezultata popisa u Hrvatskoj. [Slobodnaevropa.org](#). 22. rujna. [Srbi gube dvojezičnost u Vukovaru, jedan od rezultata popisa u Hrvatskoj \(slobodnaevropa.org\)](#) (Pristupljeno: 5. prosinca 2022.)

Nakladnik:

IRMO - Institut za razvoj i međunarodne odnose
Ulica Ljudevita Farkaša Vukotinovića 2
10000 Zagreb
www.irmo.hr

Za nakladnika:

Sanja Tišma, ravnateljica

Uredništvo:

Ana-Maria Boromisa,
Sanja Maleković,
Jakša Puljiz,
Sanja Tišma,
Aleksandra Uzelac

Grafičko uređenje:

Dragana Markanović

Ova publikacija odražava isključivo stajalište autora i Institut se ne može smatrati odgovornim prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze.

Sadržaj publikacije **IRMO aktualno** moguće je prenositi bez prethodnog odobrenja IRMO-a pod uvjetom da se jasno i vidno navede izvor (autor, naslov, IRMO kao nakladnik te poveznica na internet stranicu objave).